

PAMFLET VOOR EEN NIEUW KABINET

De waarde van kunst en cultuur valt in eerste instantie af te lezen aan wat we weten over het verleden, over de geschiedenis die kunst en cultuur ons vertellen. Kunstenaars laten zich vaak inspireren door het werk van hun collega's van vroeger en bouwen voort op de schouders van hun reuzen uit het verleden. Kunstenaars in de actuele praktijk zijn voortdurend bezig met het ontwerpen, construeren en deconstrueren van ons wereldbeeld en mensopvatting. Grote woorden, maar het verleden maakt ons steeds weer duidelijk dat dit inderdaad de aard van hun werk is: vormgeven aan beschaving.

In de schatkamers en de kraamkamers van onze samenleving, herkennen wij de culturele waarden waarop onze samenleving is gebaseerd, kunst en cultuurbeleid moet een balans treffen in ontwikkeling, conservering en de daarbij horende educatie.

De veranderde samenstelling van onze bevolking vormt daarbij een extra uitdaging, andere achtergronden nemen andere culturele waarden met zich mee, dat biedt kansen en nog steeds misverstanden. Ook daar spelen ontwikkeling, conservering en educatie een essentiële rol.

In de laatste kabinetperiodes zijn er meer verbindingen gelegd met de economie, het particuliere initiatief en is het belang onderstreept van samenwerking op het terrein van de creatieve industrie. Het is belangrijk om te tonen dat kunst en cultuur tot ieders verantwoordelijkheid behoren, maar het mag niet de voorbode zijn van een stap achteruit van de overheid. Een overheid die minder verantwoordelijkheid neemt voor de kunsten, kan hetzelfde verwachten van het bedrijfsleven. Het gaat om de synergie tussen beide en een stevige maatschappelijke positionering van de kunst.

Wat kan de kunst de samenleving bieden?

Ook al moeten we kunst en cultuur als autonome kracht zien, ze vervullen daarnaast een cruciale rol in de overige domeinen van de samenleving. De toegenomen complexiteit, technologisering en bureaucratisering van de samenleving doen alleen maar sterker de behoefte en noodzaak voelen van creativiteit en kunstenaars die inspireren, ontroeren en de werkelijkheid op een andere wijze laten zien, bagatelliseren of relativeren. Een nieuw kabinet kan het belang van een sterke positionering van kunst en cultuur niet ontkennen om een aantal redenen.

Door de eeuwen heen heeft Nederland zich onderscheiden door het vermogen nieuwe mensen en ideeën op te nemen zonder onderlinge verschillen te ontkennen. Dat absorptievermogen, gevoed door nieuwsgierigheid, ontvankelijkheid en gastvrijheid, staat nu onder druk.

De culturele diversiteit van de samenleving vraagt om een directe en precieze benadering van onderwerpen en problemen. Inzicht in elkaars culturen en geschiedenis kan leiden tot een groter inlevingsvermogen ten opzichte van andere gewoontes en leefwijzen. Kunst is een simpel gereedschap in dit kader. En voor kunstvormen als muziek, dans en beeldende kunst vormt de taal geen barrière. Kunst is het permanente waardendebat van een beschaving.

De discussie over normen en waarden krijgt een nieuwe inhoud als kinderen en volwassenen zich door kunst of cultuur verbonden voelen en grenzen wegvallen. Bevordering van internationale contacten tussen kunstenaars en instellingen en meer uitwisseling bieden ruimere perspectieven, niet alleen aan de kunst, maar ook aan het maatschappelijk debat.

Voor de toekomst van Nederland zullen kunst en cultuur – in relatie tot creatieve industrie en de kenniseconomie – in toenemende mate belangrijk zijn als onderscheidend middel. Een sterk landelijk beleid leidt tot een inhaalslag en tot een internationale voorhoedeoppositie op iets langere termijn.

Ook spelen kunstenaars, ontwerpers en architecten een grote rol bij het bedenken en ontwikkelen van duurzame oplossingen voor de ruimtelijke en klimatologische problemen die de groeiende bevolkingsdichtheid en de economische ontwikkeling meebrengen voor de landschappelijke en stedelijke omgeving. Zij zijn gespecialiseerd in het vinden van nieuwe, en soms onconventionele, invalshoeken.

Agenda voor een sterk kunst- en cultuurbeleid in het nieuwe kabinet

1. Kunst en cultuur zijn sterk verbonden met onderwijs, integratie, buitenlandse zaken, economie, sociale zaken, financiën en ruimtelijke ordening. Kunst, Cultuur en Media komen in het pakket van een *zware ministersportefeuille*. Deze minister ontwikkelt een strategische *lange-termijn-visie* op kunst en cultuurbeleid in relatie tot al deze beleidsterreinen. Versterking van de sector en vergroting van het bereik zijn de leidraad.
2. Er wordt een doorgaande *leerlijn cultuureducatie* ontwikkeld voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Er komt een verbinding tussen *binnenschoolse* en *buitenschoolse* vorming met als te bereiken resultaat dat ieder kind op 18 jarige leeftijd een minimale culturele bagage heeft.
3. Het kabinet ontwikkelt een *internationale agenda voor kunst en cultuur* waarbij de internationale positie van het onderwijs, het culturele erfgoed, de uitwisseling van programma's en kunstenaars, de creatieve industrie (met name design, mode, innovatie en architectuur), grote projecten en manifestaties, en de huisvesting van buitenlandse studenten en kunstenaars de belangrijkste prioriteiten vormen.
4. *Creativiteit* en *talent* zijn de verbindende thema's van het kabinet: een intensieve uitwisseling tussen bedrijfsleven, technologie en cultuur stimuleert de creativiteit en biedt ruimte aan talenten en kansrijke domeinen zoals de creatieve industrie.
5. *De kwaliteit* van de ruimtelijke ordening vormt een speerpunt. Kunstenaars, ontwerpers en architecten worden betrokken bij de vormgeving van de openbare ruimte, steden, snelwegen en industrieterreinen. Gemeenten ontwikkelen naast een ruimtelijk structuurplan een *sociaal cultureel structuurplan* voor de inrichting van onze steden.
6. De cultuurbegroting wordt geleidelijk *opgehoogd naar 1% van de rijksbegroting*. Dat betekent op termijn een verdubbeling van het huidige budget, vanuit verschillende departementen.
7. Bovenstaande punten leiden automatisch tot een stevige invulling van de *culturele taak* van de *publieke omroep*, ook om de culturele waarde van het publieke domein te onderstrepen.

Tenslotte

Dit alles vraagt om de instandhouding en waar nodig uitbreiding van een rijk en divers aanbod. De onlangs opgerichte Cultuurformatie, waaraan de Federatie Cultuur, FNV KIEM, de Federatie van Kunstenaarsverenigingen en Kunsten'92 deelnemen, is druk doende om voor het nieuw te vormen kabinet te komen met een lijst van wenselijkheden en noodzakelijkheden. Dit om achterstanden in de verschillende disciplines in te lopen, te komen tot versterking van het cultureel ondernemerschap en vergroting van het cultuurbereik.

De kunst en cultuursector wordt vaak de afdeling *research and development* van de samenleving genoemd. Dit is immers de plek waar burgers met elkaar in onderhandeling zijn over hun relatie tot elkaar en de wereld om hen heen. Dit is de plek waar onze ideeën en dromen vorm krijgen. Kunst en cultuur zijn geen kostenposten. Het gaat hier om een investering in de toekomst, met kans op maximaal resultaat.